

ЛІТЕРАТУРА

1. Балет: энциклопедия / Гл. ред. Ю.Н.Григорович. М. : Просвещение, 1981.
2. Ваганова А. Я. Основы классического танца / А. Я. Ваганова. – СПб., 2015.
3. Коваленко А. А. Спортивные танцы в образовательном процессе // Пути развития инновационных физкультурно-спортивных программ для детей и учащейся молодежи в сфере досуга и их роль в патриотическом, духовном и физическом воспитании. – М., 1999. С. 14-17.
4. Юрьева М. Н. Профессионально-творческое становление личности студента-хореографа в вузах культуры и искусств: методология, теория, практика / М. Н. Юрьева. – Тамбов, 2010.

Лаврик Оксана,
студентка I курсу
ІІ (магістерського)
рівня вищої освіти

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **В. В. Бурназова**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ОБГРУНТУВАННЯ МЕТОДІВ ОПТИМІЗАЦІЇ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛЬІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Актуальність. Характерною ознакою музичного буття сучасного суспільства є стрімке зростання інноваційно-комунікативних технологій, інформаційно-джерельного поля, посилення впливу мас-медіа на художню свідомість, смаки й уподобання молоді, насичення музично-віртуального простору явищами різної художньої якості та досконалості.

Ступінь досліджуваності проблеми. У зв'язку з цим все більшої гостроти набуває виховання у дітей і молоді системи духовних, художніх цінностей, формування іх інтересів та уподобань, розвитку творчої активності, здатності самостійно й критично мислити (Е. Абдуллов, Н Гуральник, А. Козир, Г. Ніколаї, О. Михайличенко, В. Орлов, О. Олексюк, Г. Падалка, В. Федоришин, О. Щолокова, Д. Юник та ін.) Отже, перед майбутнім вчителем музики постає завдання – оволодіти мистецтвом ефективного педагогічного впливу на школярів, бути спроможним стимулювати в них здатність до переживання, творчого й усвідомленого сприйняття музичних вражень, залучати до активної музичної діяльності.

У свою чергу, це потребує оптимізації музично-теоретичної підготовки студентів, як такої, що відіграє суттєву роль у їх всебічній музичній освіченості, закладає базу досягнення успішного засвоєння змісту навчання всього комплексу фахових дисциплін, у підготовці майбутніх фахівців до компетентного виконання властивих вчителю музики функцій і видів діяльності [5].

Мета і методи дослідження. Охарактеризувати методи оптимізації музично-теоретичної підготовленості студентів ми намагалися

Бердянський державний педагогічний університет

завдяки критичному та порівняльному аналізу даних з філософської, психологічної, педагогічної, музикознавчої, музично-методичної літератури.

Сутність дослідження. Багатофункціональність і багатогранність професії вчителя музичного мистецтва потребує від фахівця володіння майстерністю лектора-просвітника, хорового диригента, музиканта-виконавця – інструменталіста й вокаліста, педагога-методиста, який здатен навчати школярів слухати музику, розвивати в них музичні здібності, формувати навички співу, в доступній формі викладати основи елементарної музичної грамоти та прививати навички творчого музикування. Ефективність всього розмаїття музично-педагогічних дій вимагає відповідної підготовки студентів, база якої закладається на музично-теоретичних заняттях, забезпечуючи формування широкого комплексу загально-музичних та методичних знань, практичних вмінь, навичок їх творчого застосування в педагогічній практиці (Е. Абдуллін, Л.Арчажникова, А.Козир, Г. Падалка, Г. Побережна, О. Ростовський та ін.) [3]. Велику роль у їх реалізації відіграє добір методів, які мають бути багатоцільовими та спрямовуватись на активізацію мотиваційно-потребової сфери студентів, розвиток їх музичних і творчих здібностей в єдності перцептивної бази, музично- теоретичного, художнього мислення, внутрішніх слухових уявлень, підготовку до різних видів навчально-практичної діяльності; а також залучення до методико- педагогічної апробації набутих знань і вмінь.

Ефективними методами, за яких забезпечується активізація інтересу студентів до музичних занять, вважаємо спонукально-мотиваційні, зокрема – методи переконання (у бесідах і диспутах); створення «ідеального образу» вчителя; ігрові, рефлексивні методи – відсточеного аналізу та самоаналізу із застосуванням мультимедійного супроводу занять; самооцінки й перехресного оцінювання студентами один одного за обумовленими критеріями.

Задля формування рефлексивної свідомості допільним вважаємо використання мультимедіа-засобів, які дозволяють «розводити за часом» дії студента та його сприйняття й самоаналіз: музикантам добре відомо, що при повторних прослуховуваннях все більш ясними стають недоліки і помилки, невідповідність результату уявленому, очікуваному результату, що сприяє формуванню здатності до адекватної самооцінки та пошуку методів і пляхів самовдосконалення.

Важливим у розвитку спеціальних музичних здібностей вважаємо застосування синхронно-асоціативного методу, застосування якого базується на поєднанні й гармонічному розвитку трьох сенсорних: аудіальної, візуальної, кінестетичної та будеється на засадах скоординованих дій всіх аналізаторів, соматично-виконавських дій, внутрішніх музично-слухових, зорових уявлень, що значно полегшує їх засвоєння, усвідомлення в узагальнених музично-теоретичних поняттях.

Важливу роль має відігравати, за нашим уявленням, і концентричний метод (за М. Глінкою), застосування якого у процесі музично-теоретичної підготовки вбачаємо у поверненні до раніше засвоєного навчального матеріалу (понятійного, інтонаційного, музично-

практичного) на більш високих стадіях його осягнення та застосування в більш складних формах практичного музикування.

З метою активізації музично-теоретичного мислення, формування музичних понять, усвідомлення взаємозалежності та причинно-наслідувальних зв'язків і закономірностей, доцільним вважаємо цілеспрямоване поєднання дедуктивного та індуктивного методів пізнавальної діяльності, яке має забезпечити утворення у студентів цілісної та системтизованої картини музично-теоретичних понять, а також деталізованих уявлень про кожен засвоюваний елемент.

Досягнення технологічності, передбачуваності й прогнозованості результатів підготовки майбутнього вчителя зумовлює значущість алгоритмізації навчального процесу, його втілення у різних сферах навчальної діяльності, зокрема – у формуванні внутрішніх слухових уявлень, виконавських навичок – від репродуктивної до самостійної та творчо-імпровізаційної форми опанування начальним матеріалом.

Провідна роль має відводитися і визнаному у сфері музичної освіти методу поетапного засвоєння навчального матеріалу – від репродуктивно-еталонного до самостійно-усвідомленого та імпровізаційно-творчого застосування, його реалізація стосовно кожного інтонаційного, теоретично усвідомленого елементу.

Надзвичайно ефективними вдається метод включення у фахово-рольові ігри, в яких студенти почергово проводять із одногрупниками завдання, подібні тим, які в майбутньому вони можуть використовувати у своїй педагогічній діяльності, наприклад – проводити розспівування, грати акомпанемент до мелодії, яку співають інші студенти, визначати інтонаційні помилки.

У розвитку творчих здібностей важливим стає метод включення студентів у ансамблеві форми музикування, наприклад – створення ритмового супроводу до мелодії, яку сольфеджують інші студенти, імпровізацію акомпанементу на задану акордову послідовність одним студентом та мелодії іншим студентом тощо.

Сприяння актуалізації фахової компетентності майбутнього фахівця у тих компонентах, які забезпечуються змістом музично-теоретичної освіти, потребує синтезу всіх набутих знань, навичок і вмінь, їх утілення в аналітико-інтерпретаційних, вербальних формах та цілісно-творчих формах музикування. Такими формами мають слугувати розробка студентами педагогічно спрямованих анотацій до творів з шкільної програми, їх захист-презентація, рольові ігри методико-практичного спрямування, зокрема – самостійне проведення студентами ладових, багатоголосних ритмових вправ, диктант-запис пікільних пісень, їх вокальне аранжування й інструментальна обробка, транспонування, створення ритмових партитур, створення наочних посібників, музично-теоретичних кросвордів. Доцільним є включення студентів у ігрові методи, як-от: гра-змагання (наприклад – теоретична «розминка» – на перевірку міцності та мобільності теоретичних знань і вмінь стосовно будови певних інтервалів, акордів, тональностей, дидактичних ігор, спрямованих на формування фахової компетентності студентів; рольові ігри у «вчителя й учнів» у впровадженні ритмових, ладових вправ; гра-моделювання

Бердянський державний педагогічний університет

інтонаційних особливостей мелодії в наочних та рухових формах їх аналогового відтворення.

Методи, побудовані на застосуванні сучасних інформаційно-комунікативних засобів уможливлюють вдосконалення навичок самоорганізації студентів за рахунок оволодіння принципами створення портфоліо, бази інформаційних даних і посилань на музичні приклади, комплекту аудіо- та відеозаписів задля самостійного здійснення слухового аналізу, тренажу мелодичної імпровізації, застосування інноваційних методик у процесі педагогічної практики (робота з інтерактивною дошкою, використання нотографічних, інформаційно-звукових приладь, медіа-супровід уроку, розробка навчальних презентацій) [2; 3; 4].

Основні висновки. Отже, у основу обґрунтування комплексу методів покладено уточнення функцій, властивих вчителю музики, а саме – педагогічно-просвітницької, музично-розвивальної, виконавсько-презентаційної, виконавсько-формувальної, освітньо-теоретичної. Побудований на зазначеннях методах навчальний процес має сприяти розкриттю потенційних можливостей, самореалізації на всіх фахово-навчальних дисциплінах, досягненню успіху й конкурентоспроможності в майбутній фаховій діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агажанов А. П. Об абсолютной и релятивной системах курса сольфеджио / А. Агажанов // Воспитание музыкального слуха. – М.: Музыка, 1977. – С. 78-85.
2. Бордюк О. М. Використання комп’ютерних технологій у сучасній мистецькій освіті / О. М. Бордюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова. Сер. 14: Теорія і методика мистецької освіти. – К.: НПУ, 2009. – Вип. 7 (12). – С. 75 – 79
3. Побережна Г. І. Проблеми інтегрованого викладання музично-теоретичних дисциплін у педвузах / Г.І. Побережна, Т.В. Щеріця // Вісн. Житомир. Держ. Ун-ту ім. І. Франка. – 2005. – № 21. – С. 16-18. Побережна Г. І., Щеріця Т. В. Загальна теорія музики / Г. І. Побережна, Т. В. Щеріця. – К : Випча школа, 2004. – 303 с.
4. Тягнибедина О. С. Дедуктивный и индуктивный методы познания. [Електронний ресур]. Режим доступу: <http://rusnauka.com/ONG/Philosophia/6.tjagnibedina.%20tezisy.doc.htm>
5. Щеріця Т. Музично-теоретична підготовка вчителів музики. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.nbuvgov.ua/old_jrn/Soc_Gum/pspo/2006_12_2/doc_pdf/Schericya_st.pdf